

انسان، طبیعت، معماری

(رشته معماری و شهرسازی)

عبدالحمید نقره کار دکتر حیدر جهان بخش دکتر مهدی حمزه نژاد

سرشناسه	: نقره کار، عبدالحمید، ۱۳۲۲-
عنوان و نام پدید آور	: انسان، طبیعت، معماری (رشته معماری و شهرسازی) عبدالحمید نقره کار، حیدر جهان بخش، مهدی حمزه- نژاد و ویراستار علمی ساناژ لیتکوهی؛ تهیه و تولید دفتر تدوین و تولید کتب و محتوای آموزشی
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۹ ص: مصور (رنگی)، جدول.
فروست	: دانشگاه پیام نور؛ ۲۳۴۱. گروه معماری و شهرسازی؛ ۱/۱۵
شابک	: 3 - 0388 - 14 - 964 - 978
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص: [۲۲۷] - ۲۲۹.
موضوع	: معماری - آموزش برنامه‌ای
موضوع	: Architecture - Programmed instruction
موضوع	: معماری - عوامل انسانی - آموزش برنامه‌ای
موضوع	: Architecture - human factors - Programmed instruction
موضوع	: معماری - جنبه‌های روان‌شناسی - آموزش برنامه‌ای
موضوع	: Architecture- Psychological aspects - Programmed instruction
موضوع	: طبیعت - اثر انسان - آموزش برنامه‌ای
موضوع	: Nature- Effect of human beings on- Programmed instruction
شناسه داده	: جهان بخش، حیدر
شناسه افزوده	: حمزه نژاد، مهدی
شناسه افزوده	: لیتکوهی، ساناژ، ۱۳۵۶-، ویراستار
شناسه افزوده	: دانشگاه پیام نور
شناسه افزوده	: Payam Noor University
شناسه افزوده	: دانشگاه پیام نور دفتر تدوین و تولید کتب و محتوای آموزشی
رده بندی دیویی	: ۷۲۰/۷
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵-۷/۲۰۰/NA۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۶۳۲۶

دانشگاه پیام نور

انسان، طبیعت، معماری

مولفان: عبدالحمید نقره کار - دکتر حیدر جهان بخش - دکتر مهدی حمزه نژاد

ویراستار علمی: دکتر ساناژ لیتکوهی

تهیه و تولید: دفتر تدوین و تولید کتب و محتوای آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و توزیع دانشگاه پیام نور

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول فروردین ۱۳۹۶

شابک: ۳ - ۰۳۸۸ - ۱۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0388 - 3

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به دانشگاه پیام نور است. تولید کپی یا خلاصه‌برداری، نشر و ترجمه، چاپ، گسترده، CD و - این اثر یا بخشی از آن اعم از متن، طرح پشت و روی جلد و بدون اجازت مجوز کتبی از معاونت فناوری و پژوهش دانشگاه خلاف مقررات و تعرض به حقوق مادی و معنوی دانشگاه است. متخلفین وفق قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان دارای مسئولیت حقوقی و کیفری بوده و تحت پیگرد قرار می گیرند.)

قیمت: ۱۴۵۰۰۰ ریال

امروزه کتاب‌خوانی و علم‌آموزی، نه تنها یک وظیفه‌ی ملی، که یک واجب دینی است.

مقام معظم رهبری

در عصر حاضر یکی از شاخصه‌های ارزیابی رشد، توسعه و پیشرفت فرهنگی هر کشوری میزان تولید کتاب، مطالعه و کتاب‌خوانی مردم آن مرز و بوم است. ایران اسلامی نیز از دیرباز تاکنون با داشتن تمدنی چند هزارساله و مراکز متعدد علمی، فرهنگی، کتابخانه‌های معتبر، علما و دانشمندان بزرگ با آثار ارزشمند تاریخی، سرآمد دولت‌ها و ملت‌های دیگر بوده و در عرصه‌ی فرهنگ و تمدن جهانی به‌سان خورشیدی تابناک همچنان می‌درخشد و با فرزندان نیک‌نهاد خویش هنرنمایی می‌کند. چه کسی است که در دنیا با شمع‌ها، فرزانه و نام‌آور ایرانی همچون ابوعلی سینا، ابوریحان بیرونی، فارابی، خوارزمی و ...، همچنین شاعران برجسته‌ای نظیر فردوسی، سعدی، مولوی، حافظ و ... آشنا نباشد؟ در ابل عظمت آنها سر تعظیم فرود نیاورد. تمامی این افتخارات ارزشمند، برگرفته از میز عذق و علاقه فراوان ملت ما به فراگیری علم و دانش از طریق خواندن و مطالعه متون و کتاب‌های گوناگون است. به شکرانه‌ی الهی، تاریخ و گذشته ما، همیشه درخشان و پربار است. ولی اکنون در این زمینه در چه جایگاهی قرار داریم؟ آمار و ارقام ارائه‌شده از سری جام و سازمان‌های فرهنگی در مورد سرانه‌ی مطالعه‌ی هر ایرانی، برایمان چندان امیدوارکننده نیست. بی‌باشد و رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز از این وضعیت بارها اظهار گله و ناخشنودی نموده‌اند.

کتاب، دروازه‌ای به سوی گستره‌ی دانش و معرفت است. کتاب خوب، یکی از بهترین ابزارهای کمال بشری است. همه‌ی دستاوردهای بشر در سراسر عمر جهان، تا آنجا که قابل کتابت بوده است، در میان دست‌نوشته‌هایی است که انسان‌ها پدید آورده و می‌آورند. در این مجموعه‌ی بی‌نظیر، تعالیم الهی، درس‌های پیامبران به بشر، و همچنین علوم مختلفی است که سعادت بشر بدون آگاهی از آنها امکان‌پذیر نیست. کسی که با دنیای زیبا و زندگی‌بخش کتاب ارتباط ندارد بی‌شک از مهم‌ترین دستاوردهای انسانی و نیز از بیشترین معارف الهی و بشری محروم است. با این دیدگاه، به‌روشنی می‌توان ارزش و مفهوم رمزی عمیق در این حقیقت تاریخی را دریافت که اولین خطاب خداوند متعال به پیامبر گرامی اسلام (ص) این است که «بخوان!» و در اولین

سوره‌ای که بر آن فرستاده‌ی عظیم‌الشان خداوند، فرود آمده، نام «قلم» به تجلیل یاد شده‌است: «اقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ. الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ» در اهمیت عنصر کتاب برای تکامل جامعه‌ی انسانی، همین بس که تمامی ادیان آسمانی و رجال بزرگ تاریخ بشری، از طریق کتاب جاودانه مانده‌اند.

دانشگاه پیام‌نور با گستره‌ی جغرافیایی ایران‌شمول خود با هدف آموزش برای همه، همه‌جا و همه‌وقت، به‌عنوان دانشگاهی کتاب‌محور در نظام آموزش عالی کشور، افتخار دارد جایگاه اندیشه‌سازی و خردورزی بخش عظیمی از جوانان جوای علم این مرز و بوم باشد. تلاش فراوانی در ایام طولانی فعالیت این دانشگاه انجام پذیرفته تا با بهره‌گیری از تجربه‌های گرانقدر استادان و صاحب‌نظران برجسته کشور، کتاب‌ها و منابع آموزشی درسی شاخص و خودآموز تولید شود. در آینده هم، این مهم به‌عنوان هدایت‌ارزای سطح علمی، روزآمدی و توجه بیشتر به نیازهای مخاطبان دانشگاه پیام‌نور با حایت ادامه خواهد داشت. به‌طور قطع استفاده از نظرات استادان، صاحب‌نظران و دانشجویان منترم ما را در انجام این وظیفه‌ی مهم و خطیر یاری‌رسان خواهد بود. پیشنهادها و پیشنهادهای خود ما را در ارزیابی‌ها، نقد، تصحیح و پیشنهادهای خود ما را در انجام این وظیفه‌ی خطیر یاری می‌رسانند، سیاست‌گذاری می‌نماییم. لازم است از تمامی اندیشمندانی که تاکنون دانشگاه پیام‌نور را به‌رنگه اندیشه‌سازی خود دانسته و ما را در تولید کتاب و محتوای آموزشی درسی یاری نموده‌اند، صمیمانه قدردانی گردد. موفقیت و بهروزی تمامی دانشجویان و دانش‌پژوهان عزیز آرزوی همیشگی ما است.

دانشگاه پیام‌نور

فهرست مطالب کتاب

پیشگفتار.....	۴
فصل اول. تعاریف پایه.....	۱
هدف کلی.....	۱
هدف‌های یادگیری.....	۱
مقدمه.....	۱
۱-۱ شناخت‌شناسی و مبانی خلاقیت.....	۲
۱-۱-۱ معماری و شناخت.....	۲
۱-۱-۲ امکان شناخت.....	۲
۱-۱-۳ ابزار شناخت و خلاقیت (آگاهی و طراحی).....	۴
۱-۱-۴ مراتب شناخت و خلاقیت.....	۴
۱-۱-۵ معیار و ملاک شناخت و خلاقیت.....	۵
۲-۱ تأثیر شناخت بر وجود انسان.....	۶
۱-۲-۱ عوامل مؤثر بر شناخت.....	۶
۲-۲-۱ نظریه‌های گوناگون شکل‌شناسی زیستی و تأثیر آن در معماری.....	۷
۳-۱ اصول طراحی طبیعی.....	۹
۱-۳-۱ وابستگی به الگو.....	۹
۲-۳-۱ سازگار شدن و تطابق (و نه زایش) شکل‌الگویی با نیروهای درونی (کارکرد و...).....	۱۰
۳-۳-۱ سازگار شدن و تطابق (نه زایش) شکل‌الگویی از نیروهای بیرونی (اقلیم و...).....	۱۰
۴-۳-۱ امکان جهش و تغییر نوع.....	۱۱
۵-۳-۱ یکپارچگی و اتصال اجزا با هم.....	۱۲
۶-۳-۱ انعطاف‌پذیری و استقلال اجزاء از هم.....	۱۲
۷-۳-۱ فرایندی بودن و زمان‌پذیر بودن شکل‌یابی (همراه با چرخه اصلاح).....	۱۳
خلاصه فصل اول.....	۱۳
خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل اول.....	۱۳

۱۴	خودآزمایی تشریحی فصل اول
۱۵	فصل دوم. ارتباط انسان با طبیعت در معماری
۱۵	هدف کلی
۱۵	هدف‌های یادگیری
۱۵	مقدمه
۱۶	۱-۲ سرچشمه تفاوت‌ها در مکاتب طراحی در طبیعت
۱۶	۲-۲ نظریه سامانه‌ها
۱۷	۱-۲-۱ ارتباط غیرسامانه‌ای و ارتباط سامانه‌ای گسسته
۱۷	۲-۲-۱ ارتباط سامانه‌ای پیوسته (ارگانیک): طبیعت پایه هویت انسان
۱۷	۳-۲-۱ ارتباط فراسامانه‌ای: انسان پایه هویت طبیعت
۱۸	۴-۲-۱ ارتباط فراگیر: خداوند پایه هویت انسان و طبیعت
۱۸	۲ میان مکاتب چهارگانه طراحی در طبیعت
۱۹	۱-۳-۲ نگرش‌های طبیعت‌ستیز و سکولار (بهره‌کشی، تسلط و مقابله با طبیعت)
۲۲	۲-۳-۲ نگرش‌های طبیعت‌گریز (بی تفاوت)
۲۵	۳-۳-۲ نگرش‌های طبیعت‌گرا
۳۸	۴-۳-۲ تحلیل طبیعت
۴۴	تمرین
۴۴	خلاصه فصل دوم
۴۵	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دوم
۴۵	خودآزمایی تشریحی فصل دوم
۴۷	فصل سوم. نظریه سامانه‌ها در معماری
۴۷	هدف کلی
۴۷	هدف‌های یادگیری
۴۷	مقدمه
۴۸	۱-۳ نظریه سامانه‌ها
۴۸	۱-۳-۱ سه دوره تکاملی علوم
۴۹	۲-۳-۱ ماهیت سامانه و اجزاء آن
۵۰	۳-۳-۱ ویژگی‌های سامانه
۵۱	۴-۳-۱ نظم (سامان)
۵۳	۵-۳-۱ تعریف بی‌نظمی و بی‌سامانی
۵۴	۲-۳ معماری و ابعاد آن
۵۵	۱-۲-۳ تعاریف شکل‌دهنده اثر معماری
۵۷	۲-۲-۳ سامانه‌های بنیادی در معماری و طبیعت
۵۸	۳-۲-۳ بررسی یک نمونه
۶۸	۳-۳ تعریف سامانه‌ای معماری
۶۹	۱-۳-۳ تحلیل تعاریف حصری از معماری
۷۲	۲-۳-۳ معماری و پیکرتراشی
۷۳	۳-۳-۳ معماری و ادبیات
۷۴	۴-۳-۳ معماری و موسیقی
۷۷	خلاصه فصل سوم

۷۸	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل سوم
۷۸	خودآزمایی تشریحی فصل سوم
۷۹	فصل چهارم. زیر سامانه‌های موجود در طبیعت و معماری
۷۹	هدف کلی
۷۹	هدف‌های یادگیری
۷۹	مقدمه
۸۰	۱-۴ در آمدی بر اقلیم، هندسه و سازه
۸۰	۱-۴-۱ اقلیم
۸۰	۱-۴-۲ هندسه
۸۰	۱-۴-۳ سازه
۸۱	۲-۴ سامانه ایجادگر محیطی (اقلیمی)
۸۱	۲-۴-۱ عوامل تغییرات اقلیمی و زیست محیطی
۸۱	۲-۴-۲ انواع اقلیم در ایران
۱۰۳	۳-۴ سامانه ایجادگر شکاف هندسه
۱۰۳	۳-۴-۱ شیوه صحیح کاربرد از هندسه طبیعت در معماری
۱۱۴	۲-۳-۴ هندسه سامانه‌ها در طبیعت و معماری
۱۲۹	۴-۴ سامانه ایجادگر سازه‌ها
۱۳۰	۱-۴-۴ ساختار سامانه‌های طبیعی برزنده
۱۳۲	۲-۴-۴ ساختار سامانه‌های گازی
۱۴۰	۳-۴-۴ ساختار سامانه‌های حیوانی
۱۴۵	۴-۴-۴ ساختار سامانه‌های انسانی
۱۴۷	۵-۴-۴ انواع الگو برداری از سازه‌های طبیعی
۱۶۷	خلاصه فصل چهارم
۱۶۷	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل چهارم
۱۶۸	خودآزمایی تشریحی فصل چهارم
۱۶۹	فصل پنجم. تحلیل الگوهای تاریخی مواجهه انسان با طبیعت در معماری
۱۶۹	هدف کلی
۱۶۹	هدف‌های یادگیری
۱۶۹	مقدمه
۱۷۰	۱-۵ تحلیل الگوهای تاریخی مواجهه انسان با طبیعت در معماری
۱۷۱	۱-۵-۱ تفسیر فرازگرایانه ارتباط انسان با طبیعت
۱۷۳	۲-۵-۱ تفسیر فروزگرایانه ارتباط انسان با طبیعت
۱۷۴	۳-۵-۱ ظهور چهار الگوواره ارتباط با طبیعت در طول تاریخ
۱۸۳	تمرین
۱۸۴	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل پنجم
۱۸۴	خودآزمایی تشریحی فصل پنجم
۱۸۵	فصل ششم. اصول سامانه‌ای ارگانیک و فرارگانیک در هنر و معماری
۱۸۵	هدف کلی
۱۸۵	هدف یادگیری

۱۸۵	 مقدمه
۱۸۶	 ۱-۶ معماری ارگانیک
۱۸۹	 ۱-۶-۱ اصول ارگانیک
۲۱۸	 ۱-۶-۲ اصول فراارگانیک
۲۲۳	 تمرین
۲۲۳	 خلاصه فصل ششم
۲۲۴	 خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل ششم
۲۲۴	 خودآزمایی تشریحی فصل ششم
۲۲۵	 پاسخنامه
۲۲۷	 فهرست منابع

www.ketab.ir

پیشگفتار

درس «انسان طبیعت معماری» از جمله دروس معدودی است که به دلیل وارداتی بودن نظام قبلی برنامه‌های دانشگاهی، پس از انقلاب اسلامی به بدنه نظام آموزشی افزوده شده و از این حیث بررسی دلائل انضمام همین تغییرات اندک در برنامه آموزشی رشته معماری راه‌گشا خواهد بود. سرفصل، مقطع کارشناسی ارشد پیوسته رشته معماری که در سال ۱۳۶۲ و پس از انقلاب اسرایی و رکشایی دانشگاه‌ها تدوین و ارائه گردید، در برخی موارد دارای مشخصات انحصاری و از جمله طاقه‌بندی درس‌ها از عمومی تا تخصصی است. در این سرفصل، محورهای اصلی دروس، نسبت به براساس سه حوزه ارزش‌ها، دانستنی‌ها و ترکیب نظام یافته‌اند که در آن میان، درس انسان طبیعت معماری با سخنرانی، سمینار و همچنین پژوهش دانشجویی مطرح می‌شود.

جدول ۱. بررسی روند تغییرات درس انسان طبیعت معماری از سال ۱۳۶۲ تا امروز (منبع: نگارندگان)

عنوان درس	مقطع تحصیلی	سال	تعداد واحد	ساعات نظری	ساعات عملی	ساعات تدریس	روس پیش‌نیاز
انسان طبیعت معماری (۱)	کارشناسی ارشد پیوسته	۱۳۶۲	۳	۳۶	۳۶	۷۲	—
انسان طبیعت معماری (۲)	کارشناسی ارشد پیوسته	۱۳۶۲	۳	۳۶	۳۶	۷۲	انسان طبیعت معماری (۱)
انسان طبیعت معماری	کارشناسی ارشد پیوسته	۱۳۷۵	۴	۵۴	۳۶	۹۰	هم‌نیاز با ترکیب (۲) در ترم دوم یا سوم (حتی‌الامکان قبل از ترم سوم ارائه نشود)
انسان طبیعت معماری	کارشناسی	۱۳۷۸	۲	۱۷	۳۴	۵۱	مقدمات طراحی معماری (۱)

درک جامعیت مقوله طراحی محیط زیست و تأثیرپذیری آن در مجموعه عوامل طبیعی و انسانی که از اهداف مهم دوره کارشناسی ارشد می باشد، در آخرین فرازهای معرفی زمینه های مورد چالش در شرح درس کارشناسی مقام یافته است. همچنین در شرح درس دوره کارشناسی ارشد توجه به مصادیق طبیعی و نظم و قانونمندی های حاکم بر آنها در رابطه بیشتری با مقوله معماری یا طراحی فضای زیست به عنوان دومین هدف قرار می گیرد که این رابطه در شرح درس کارشناسی به صورت بسیار کم رنگی قابل مشاهده است. در شرح درس کارشناسی ارشد تأکید بر جنبه های معمارانه تا حدی قوی تر است و مثلث انسان طبیعت و معماری با وضوح بیشتری به ترسیم در می آید.

• روشن نقد و تحلیل، در دروس نظری - عملی

– تحلیل مباحثی که نیمه نظری و نیمه عملی هستند چگونه باید انجام شود؟

بعضی رشته ها همچون فلسفه صرفاً نظری اند و استدلال های تئوری دارند، اما برخی دیگر مانند مکانیک اغلب کاربردی می باشند. در رشته هایی چون معماری نیمه از مباحث نظری و نیمه عملی است؛ چرا که از طرفی ناگزیر از توجه به نیازمندی انسان و طراحی محیطی انسانی و از دیگر سو با کالبد و ساختار مادی مواجه است و دوگانگی در سرشت آن وجود دارد. این دو ساختاری بودن در دروس مانند انسان، طبیعت، معماری کاملاً مشهود است. نحوه تحلیل این گونه دروس و مباحث دو ساختاری از اهمیت ویژه ای برخوردار است که در بسیاری از موارد نادیده گرفته می شود. در رشته های کاربردی، همچون مکانیک، روش کار به طور مشخص تجربی و آزمایشگاهی است. در رشته اد و ستد این علوم جهانی است و کمتر حساسیت های هویتی آنها را محدود می کند. در آنها باید تا حد زیادی هماهنگی با پیشرفت جهانی شد و از دستاوردهای علوم تجربی پیروی کرد. و بی در علوم نظری و انسانی کار قدری پیچیده تر است؛ چراکه مبانی فرهنگی و اعتقادی متأثر از نظر به کاملاً متفاوت و حتی متضادند و آمیختگی بی برنامه و غیر کارشناسانه آنها، ممکن است به بحران، هرج و مرج و آشفتگی ذهنی بیانجامد.

بدیهی است که این بحران در حوزه هنر و معماری دو چندان می شود. چراکه از طرفی در حوزه تجربی و فناوریانه باید با توجه به پیشرفت های جهانی این رشته را گسترش داد و از طرف دیگر تفاوت های ناشی از مبانی و ریشه های فرهنگی را نمی توان نادیده گرفت. هنرمند یا معمار باید با شناخت مبانی صحیح فرهنگی به ارائه آثاری اصیل و ریشه دار و در عین حال امروزی و مطابق با فناوری های نو بپردازد.

جدول ۲. مقایسه روش علوم نظری و علوم عملی (منبع: نگارندگان)

علوم نظری (بنیادی و زیربنایی)	علوم عملی (کاربردی و روبنایی)
تفسیری از جهان آن گونه که واقعاً هست ارائه می نمایند.	به دنبال تغییر جهان مطابق خواسته های انسان هستند.
استدلال پذیر (عقل نظری)	تجربه پذیر (عقل عملی)
در طول تاریخ تغییرات کم و آهسته ای دارند.	در طول تاریخ تغییرات زیاد و پرسرعتی دارند.
قدمت و نوآوری در آن ها مهم نیست، حقیقت داشتن مهم است.	نوآوری اهمیت فوق العاده ای دارد.
گزاره هایی حقیقی و قطعی اند و درست یا غلط بودن آن مطرح است.	نسبی اند و بجا و متناسب بودن آن مهم است.
جزء ذاتیات هست و وابسته به بستر فرهنگی خود هستند.	جزء عرضیات هویات اند و به راحتی بین فرهنگ ها منتقل می شوند.
غیر وابسته به مجموع شرایط زمانی و مکانی هستند.	وابسته به شرایط زمانی و مکانی می باشند.
عدم اصالت سنجش آماری (فراشی و استدلالی)	سنجش پذیر (استقراء)

می توان گفت بین گزاره های نظری و عملی، نوعی رابطه علت و معلولی وجود دارد، یعنی شیوه های عملی (سبک های معماری) و فرایندهای عملی (آثار معماری)، به صورت خودآگاه یا ناخودآگاه از نگرش ها و ایده آل های نظری سرچشمه می گیرند. اگر ایده ها حکیمانه و مثبت باشد، آثار هنری از لحاظ روایی مثبت خواهد بود و ایده های منفی موجب آثار منفی خواهد شد.

• دو روش تحقیقات معماری

۱. روش نظر به عمل (مفهوم به مصداق یا کلی به جزئی): روش نظریه عمل در مطالعات معماری روش اثبات گرایانه است. در این شیوه ابتدا مباحث نظری بررسی می شود و در نهایت پس از روشن شدن مفهوم، مصداق آن بررسی می گردد. به طور مثال برای معرفی باغ ایرانی ابتدا به تعریف انسان و طبیعت و رابطه آن ها در اندیشه اسلامی و ایرانی پرداخته و بعد باغ ایرانی در پرتو آن معرفی می شود.

۲. روش عمل به نظر (مصداق به مفهوم یا جزئی به کلی): این روش پدیدارشناسانه است. در این شیوه ابتدا یک مصداق یا پدیده بیرونی مورد مواجهه و سپس تحلیل قرار می گیرد و در نهایت، بنیان های نظری آن حاصل می شود.